

Protokoll

Võru maakonna arengustrateegia Töörühma koosolek

Aeg: 22.08.2018 kell 8:30-10:20

Koht: Võru riigimaja, Jüri 12 III korruse saal

Osalejad: Tiina Hallimäe, Eveli Kuklane, Kertu Künnapuu, Aira Udras, Kadri Kangro, Kurmet Mürsepp, Kerli Kanger, Ülle Herr, Kaido Palu, Tiit Toots, Aivar Nigol

Kutsutud: Kadri Moppel, Esta Frosch, Hille Lillemägi

Arutelu teemad:

1. PATEE tegevussuundade arutelu (turismi, toiduvõrgustiku ja puiduklastri projektijuhid)
2. Maakondlike ja kohaliku mõjuga projektide nimekiri
3. Ülevaade arengustrateegia koostamise hetkeseisust ja edasised tegevused

1. PATEE tegevussuundade arutelu

Tiit Toots: Riik soovib regionaaltoetused ja siseriiklikud toetused siduda järjest selgemalt maakonna arengustrateegiatega.

PATEE – perioodiks 2020-2023 kogumahuks koos lisarahaga on kavandatud 5,45 mln eurot.

Siseriiklik toetus maakonna arengustrateegia elluviimiseks – muutes senise regionaalsete investeeringute programmi ja kergliiklusteede toetuskeemi suunatud raha kasutust, on kavas järgmisest aastast suunata maakonna arengustrateegiatele iga-aastaselt 5,5 mln eurot või rohkem.

Nendest allikatest kavandavad tegevused peaksid tulenema arengustrateegia eesmärkidest ning olema selgelt välja loetavad tegevuskavast. Samuti peaks olema võimalik suuremaid investeeringuid kavandada mitme aasta toetussumma peale. Toetust on võimalik kavandada nii investeeringuteks, projektitoetuseks kui tegevustoetuseks.

PATEEst rahastatakse Võru maakonnas hetkel kolme tegevussuunda:

1. Turismi arendamine;
2. Puiduklastri arendamine;
3. Toiduvõrgustiku arendamine.

Tegevuse ülevaate tegid projektikoordinaatorid Kadri Moppel, Esta Frosch ja Hille Lillemägi.

Turismivaldkond

Kadri Moppel: PATEE programmi vahenditest toimub maakonna turismi arendamine, tuntuse suurendamine (trükised, kampaaniad, koolitused ja infopäevad, häkaton, FAM reisirid, meenekonkurss).

Ühistrundus – info koondamine ja väljapoole promomine (TIK, Võrumaa Turismiliit, ettevõtjad, KOVD, Setomaa Turism, Põlva- ja Valgamaa turismispetsialistid).

LEADER projektid:

1. Vana-Võromaa kultuuriruumi turundamine
2. Uma Mekk Võrumaa külalisele
3. Võrumaa turismitoodete arendamine
4. Laste Lõunamaa

Plaan on taotleda 2 projekti LEADER meetmetest (september 2018 ettevõtluskeskkonna meede):

1. Ühisprojekt KOVdega- maakonna välikaardid (uuendatakse 23 kaarti)
2. Messide ja trükiste projekt- partner Võrumaa Turismiliit

Kurmet Mürsepp: Milline on maakonna külastatavus?

Kadri Moppel: Tõus on olnud korralik (eelkõige siseturismi arvelt). Alates 2018. a on maakonna turismistatistikasse lisandunud ka Setomaa osa.

Turismiettevõtjad on tegevusteks nõus raha leidma, koordinaatori ametikohta on aga üleval pidada keeruline.

Kui on olemas koordinaator, siis võimalik rakendada ka projekte. Täna on olemas 0,5 ametikohta. Soov on, et tegevused jätkuksid ka perioodil 2020-2023.

Toiduvõrgustik

Esta Frosch: Uma Mekk liikmeskond on kasvanud, ühinenud on 65 liiget. Järgmine aasta on märgil juubeliaasta- 10 aastat.

PRIAle on esitatud taotlus tootesarja väljaarendamiseks (5. aasta projekt, otsus peaks tulema oktoobris).

Tiina Hallimäe: Kust saab osta Uma Mekk tooteid?

Valio tooted? Võru linna juubel 235 aastat. Kuidas siduda?

Esta Frosch: Valio võiks olla kambas kui on kindel toode. Võiks tekkida nt Juustuklaster.

Osta saab otse tootjatelt. Arutelul on müügiputka paigaldamine Võru turule.

Probleemiks on toodete säilitamine, külmikud, aegumine.

Toit on esmane heaolu tekitaja-elamused. Väga oluline turismi jaoks.

Võrumaal on olemas omatoidu kultuur.

Kuidas edasi?!

1. PRIA toetus- tootesari.
2. Jaemüük- Uma Mekk sari müügilettele.

Puiduklaster

Hille Lillemägi: 2017.a klatri liikmete arv - 17 puiduettevõtet ja 2 toetajaliiget.

Käive 12,7 mln eurot. Suurim ettevõtte on Wermo, väiksem Mees ja Koer.

Tahame kaasata suuri ettevõtteid (käive ületaks 1 mln eurot). Soovime kaasata nt Antsla Inno, Scanwood.

Algselt oli tähtis turundus, praegu materjalid, tööjõud, arendustegevus.

Arendustegevus- toimub PATEE projekti toel (messid, ettevõtete külastus jms).

Tooteuuendusprojekt- EMPAK, Wermo, Sisustuskoda (toote disain). Ekspordi kasv läbi toote arendamise- välisdisainerite kaasamine. Projekt on kuni 2018.a lõpuni. Projekti tulemusel on nt Wermo tooted müügil Londoni kesklinnas.

Solidworks koolitus.

LEADER projekt „Võrumaa noorte puiduettevõtlikkuse arendamine“. TSENER on selle projekti sisuline eestvedaja.

Koostöö Põlva ja Võru arenduskeskustega, Töötukassaga.

Ühispoordumised.

Infojagamine, liikmete vahelise koostöö arendamine.

Koolitused.

Avalikud üritused, et kaasata rohkem ettevõtjaid.

Fotosessioonid.

Ühine elektriost.

Koduleht ja ühine turundus. Klatri infostend Tartus SPARKis.

Digiliblikas.

Probleemiks on see, et tööjõud ja materjal kallineb.

Klatri liikmetel huvi nt vineeriostu vastu Venemaalt.

EMPAK toob juba materjali Valgevenest.

Oluliseks on messide ja ettevõtete külastamine.

Plaanis Soome ja Venemaa ettevõtete külastus.

Võimalusteks on piiriäärne asukoht- logistika. Kuidas ära kasutada ja teha koostööd Venemaaga. Lähedal on Pihkva (üle 200000 elaniku). Moglino tööstusala võimalused?

PATEE jätkub kuni 2019. aastani.

Kui rahastust edaspidi ei tule siis jääb Puiduklaster tõenäoliselt varjusurma.

Tiina Hallimäe: Kui klaster plaanib Petseri ja Pihkva külastamist, siis on Võru linn huvitatud kampa löömast.

Toimus PATEE suundade arutelu.

PATEEst on valdkonnad saanud uue hingamise („pikem samm“).

Eveli Kuklane: Lisanduma peaks tööstusalade teema. Tööstusalade arendamine vajab igapäevast tegutsemist. Garantiid, investeeringute toetamine.

Tiit Toots: Kohapeal tegutsevate ettevõtete toetamine.

Tiina Hallimäe: Maakonna turundus.

Eveli Kuklane: Kuvandi teema on oluline. Maakonna enda inimeste kasvatamine.

Kurmet Mürsepp: Materjalitööstus sh metallitööstus.

Tiit Toots: Maakonna ülevaade tootmishoonetest ja ressurssidest puudub.

Kadri Kangro: Horisontaalse teemana peaks lisanduma inimressursi teema (inimeste kaasamine, kes on tööturult tõrjutud). Töökohtade ümberdisainimine koostöös avaliku sektoriga, sidususe suurendamine, nõu andmine.

Eveli Kuklane: Kuvand, mainekujundus ja turundus. Peame iseendaga tööd tegema.

Ülle Herr: Eripära on rikastav. Maakonna ühiskuvand, piirkondade erisuste kui tugevuste ärakasutamine.

Aira Udras: Kuidas on käivitud ettevõtjate nõustamine?

Tiit Toots: Fookus on olnud alustavatele ettevõtetele. Töötukassaga koostöös toimub nõustamine. Starditoetuse kasutamine on olnud madal.

Tiit Toots: 2023.a lõpeb PATEE programm ära. Peab hakkama seda teadvustama. Peame ise hakkama saama.

Töörühmas toimunud arutelu tulemusel lisandus eelnimetatud kolmele suunale: ettevõtetus ja tööstusalade arendamise teema ning maakonna kuvandi ja mainekujunduse teema.

2. Maakondlike ja kohaliku mõjuga projektide nimekiri

Maakondlike ja kohaliku mõjuga projektide tabel saadetakse ülevaatamiseks (KOVde arendustöötajad ja omavalitsusjuhid). Tabelisse lisatakse märkuste veerg, kuhu saab märkida need projektid, mis viiakse ellu 2019.a. Täitmise tähtaeg 12. september 2018.a.

3. Ülevaade arengustrategia koostamise hetkeseisust ja edasised tegevused

Teemarühmade ühisüritus (arengupäev) on kavandatud 18. september 2018.

Kutsutavad (juhtrühm, töörühm, kõik teemarühmade liikmed, KOVde juhid)

Koht: Vastseliina piiskopilinnuse keskajakeskuse peamaja II korruse saal

Algus kell 9.00, lõpp kell 13.00

Ürituse kava:

1. Teemarühmade kokkuvõtted
2. Väärtused, maine, kuvand

Mis on see, mis meid seob ja kuidas kuvada maakonda väljapoole.

Päeva moderaator on Mihkel Laan.

Protokolli koostas Aivar Nigol